

Eduskunnan hallintovaliokunta
11.3.2021

Perustettavien hyvinvointialueiden rahoitushuolto

SAIRAANHOITOPIIRIEN
TALOUSJOHTAJIEN VERKOSTO

Talousjohtaja
Jarkko Raatikainen
PPSHP

Sote-lakiesityksen mukainen malli

Investointien ohjaus

- Investoinnit ovat osa hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden kokonaisuutta, jota valtio ohjaa (taustalla toiminnan perustuminen valtion rahoitukseen).
- Kiinteistöjen hallinta on hyvinvointialueilla, yhteistä tilatietojärjestelmää ylläpitää valtakunnallinen osaamiskeskus.
- Kukin hyvinvointialue laatii vuosittain esityksen neljää seuraavaa tilikautta koskevasta investointisuunnitelmasta (esitys tarkentuu vuosittain).
  - Mukana investoinnit ja niiden rahoitus sekä esim. investointeja vastaavat sopimukset.
- Valtioneuvosto vahvistaa jokaiselle hyvinvointialueelle vuosittaisen valtuuden pitkäaikaisen lainan ottamiselle investointeja varten.
  - Laskennallinen lainanottovaltuus perustuu kunkin hyvinvointialueen lainanhoitokykyyn.
  - Voi käyttää useana tilikautena, jos investointi toteutetaan usean vuoden aikana.
- Poikkeuksellinen lainanottovaltuus myönnetään, jos investointitarve on kiireellinen ja välttämätön laissa säädettyjen palvelujen turvaamiseksi (peruste arviointimenettelylle).
- STM ja SM hyväksyvät lainanottovaltuuden mukaiset investointisuunnitelmat.

1 Kuntarahoituksen rooli

- Sairaanhoidopiirien vakiintunut rahoittaja Kuntarahoitus on suljettu pois hyvinvointialueiden investointien rahoituksesta ja maksuvalmiusjärjestelyjen tarjoamisesta. Taustalla on sote-paketissa mukana oleva Kuntien takauskeskusta koskeva lainsäädäntö, jota esitetään muutettavaksi siten, että se sallii Kuntarahoituksen jatkavan vain niin sanottujen siirtyvien lainojen rahoitusta mutta ei salli Kuntarahoituksen tarjoavan uusia raha- ja pääomamarkkinapalvelujen hyvinvointialueille.

- **Kehitystarve:**

Mainittua takauskeskuslakia tulee muuttaa siten, että Kuntarahoituksella on mahdollisuus tarjota hyvinvointialueille raha- ja pääomamarkkinapalveluja investointien rahoituksessa ja maksuvalmiushuollossa.

Kuntarahoitus turvaa rahoituksen edullisuuden

- Hyvinvointialueiden rahoitushuollon ja -kustannusten näkökulmasta on tärkeää, että niillä on mahdollisuus käyttää yksityisten rahoituslaitosten lisäksi myös Kuntarahoituksen palveluita. Liikepankkien halukkuus rahoittaa julkisia hyvinvointipalveluita kohtuullisella korkotasolla riippuu markkinatilanteesta.
- Julkisten investointien rahoituksen hintaa ei tule jättää pelkästään markkinatoimijoiden varaan. Liikepankkien kyky myöntää pitkäaikaisia 20-30 vuoden pituisia lainoja on rajoitetumpi kuin Kuntarahoituksella.
- Tämä näkökulma korostuu poikkeustilanteissa, kuten vuosituhanen ensimmäisen vuosikymmenen finanssikriisissä tapahtui.

2 Valtion takaus lainoille

- Hyvinvointialueille asema raha- ja pääomamarkkinoilla poikkeaa olennaisesti sairaanhoitopiirien asemasta, koska hyvinvointialueilla ei ainakaan alkuvaiheessa olisi verotusoikeutta. Hyvinvointialueilla ei olisi niin sanottua **nollariskiasemaa**, kuten sairaanhoitopiireillä nyt on. Tämän vuoksi esitysluonnoksessa hyvinvointialueiden nollariskiasema toteutuu siirtyvien lainojen osalta valtion takauksen avulla.

2 Valtion takaus lainoille

- Valtion takauksessa valtio sitoutuu omavelkaiseen vastuuseen hyvinvointialueen puolesta suhteessa velkojiin. Tätä menettelyä ei sote-esitysluonnoksessa ole kuitenkaan ulotettu hyvinvointialueiden uusiin investointihankkeisiin eikä myöskään maksuvalmiusjärjestelyihin.
- Kuntarahoituksen poistuminen hyvinvointialueiden rahoitusvaihtoehtoista vaikuttaa hyvinvointialueiden rahoituskustannuksiin nostavasti. Lisäksi hyvinvointialueen lyhytaikaisen maksuvalmiuden ylläpitäminen poikkeustilanteissa kuten esimerkiksi korona-pandemian aikana vaarantuu.
- **Kehitystarve:** Valtiontakaus tulee turvata myös hyvinvointialueiden uusille investoinneille ja maksuvalmiusjärjestelyille.

Hyvinvointialueiden maksuvalmius

Perustettavien hyvinvointialueiden yhteenlasketut toimintakulut tulevat olemaan n. 19,2 Mrd euroa.

Tämän lisäksi vuotuinen investointibudjetti on noin 1 - 2 Mrd euroa

Kuukausittaiset kassamenot ovat keskimäärin 1,6 -2,5 Mrd euroa.

Kassamenot vaihtelevat huomattavasti eri kuukausina johtuen mm. palveluhankinnoista, potilasvakuutusmaksusta, tavara- ja materiaalihankinnoista, investointien rahoittamisesta, lainojen lyhennyksistä sekä lomapalkkoista.

Rahoitushuollon turvaamiseksi tarvitaan erilaisia maksuvalmiutta turvaavia **rahalaitosten kanssa etukäteen sovittuja rahoitusjärjestelyjä** = limiitillisiä pankkitilejä, lyhytaikaisen luoton ohjelmia ja/tai muita vastaavia

Lainojen nollariskisyys

- Suomen kunnat ja kuntayhtymät saavat tällä hetkellä hyvin edullisesti pitkäaikaista rahoitusta johtuen verotusoikeudesta ja Kuntarahoituksen vakiintuneesta asemasta markkinoilla sekä taustalla olevasta Kuntien Takauskeskuksesta.
- Hyvinvointialueiden rahoituskustannuksia ei tulisi poliittisilla päätöksillä kasvattaa ja sen vuoksi on perusteltua, että perustettavat hyvinvointialueet voisivat käyttää Kuntarahoituksen palveluita sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoitustarpeisiin samalla tavalla kuin kunnat nykyisin.
- Hyvinvointialueiden ottamien lainojen nollariskisyys on mahdollista turvata joko hyvinvointialueiden verotusoikeudella tai valtioneuvoston takauksella.
- Valtion takauksen suhteen tulee varmistaa, että se on EU-säännösten mukainen.

3 Luottojen irtisanominen?

- Sairaanhoidopiireillä nyt olevat velat tulisivat siirtymään hyvinvointialueille vuoteen 2023 mennessä. Eesitysehdotuksen mukaan siirtyville lainoille tulisi valtion takaus. Eesitysluonnoksessa oletetaan, että valtion takauksen seurauksena kaikki sairaanhoidopiireille luottoja myöntäneet luottolaitokset suostuisivat lainojen siirtoon.
- Eesitysluonnoksessa ei ole käsitelty tilannetta, jossa yksi tai useampi luottolaitos irtisanoisi luoton valtion takauksesta huolimatta. Luoton irtisanomisen mahdollisuutta ei kuitenkaan voi sulkea pois. Siksi luottojen irtisanomisiin tulee varautua ja luoda tätä varten lakiin perustuva menettelytapa.

3 Luottojen irtisanominen

- **Kehitystarve:**

Hyvinvointialueita koskevassa hallituksen esityksessä tulee ottaa ja luoda lainsäädäntöön perustuva menettelytapa sellaista tilannetta varten, jossa sairaanhoitopiirille lainaa myöntänyt luottolaitos irtisanoo luoton hyvinvointialueelle tapahtuvan luoton siirron yhteydessä. Menettelyssä tulee käydä ilmi, miten luottolaitoksen irtisanoma luotto rahoitetaan ja kuka maksaa luottolaitokselle sen saatavan lakkautuvan sairaanhoitopiirin puolesta.

A close-up photograph of a hand holding a smartphone, with a teal color overlay across the entire image. The word "KIITOS!" is written in large, white, bold, sans-serif capital letters across the middle of the phone's screen.

KIITOS!